

Jaaroverzicht Braille Without Borders 2010

Lieve vriendinnen en vrienden
van de Braille Zonder Grenzen projecten in Tibet, India en andere plaatsen op de wereld.

Er is in het afgelopen jaar erg veel gebeurd en daarom is het de hoogste tijd voor een update.
Op de volgende pagina's nemen we u eerst mee naar Tibet en daarna naar India.
We wensen een goede reis!

Namens alle medewerkers, de leerlingen in Tibet en alle IISE-deelnemers bedanken wij iedereen
heel hartelijk voor morale en financiële steun, adviezen en vriendschap.

Met hartelijke groeten,

Sabriye Tenberken
Paul Kronenberg

Inhoudsopgave

TIBET

1. Wat is er in Tibet gebeurd?
  - 1.1 Een nieuw driejarig contract
  - 1.2 De blindenschool in Lhasa
    - 1.2.1 De leerlingen
    - 1.2.2 De medewerkers
    - 1.2.3 De vrijwilligers
    - 1.2.4 Onze leerlingen reizen door China
    - 1.2.5 Activiteiten
  - 1.3 De trainingsboerderij in Shigatse
    - 1.3.1 Scholieren en praktijkleerlingen
    - 1.3.2 De bakkerij
    - 1.3.3 De kaasmakerij
    - 1.3.4 Brailleboekproductie
    - 1.3.5 KIKI's kleuterschool

KERALA

2. International Institute for Social Entrepreneurs IISE
  - 2.1 Eindceremonie
  - 2.2 Het leerplan van IISE: een reis in vijf acts
    - 2.2.1 act 1: projectplanning
    - 2.2.2 act 2: sociale ontwikkeling en verandering
    - 2.2.3 act 3: praktijkwerk
    - 2.2.4 act 4: vrijwilligerswerk
    - 2.2.5 act 5: het eigen project
  - 2.3 Bijzondere gebeurtenissen
3. Oproep voor nieuwe IISE-deelnemers

1. Wat is er in Tibet gebeurd?

De al jarenlang bestaande droom om de leiding van de school in Lhasa ooit over te dragen aan onze blinde leerlingen, heeft in de afgelopen twee jaar grote vooruitgang geboekt. Kyila, Gyendsen en Nyima, alle drie opgeleid aan het International Institute for Social Entrepreneurs in Zuid-India, zetten hun schouders daar nu onder en doen geweldig werk. Gyendsen leidt de Brailleboekproductie (zie 1.3.4) en Kyila geeft leiding aan de Voorbereidende Basisschool voor Blinde Kinderen in Lhasa, terwijl ze ook de eerste stappen heeft gezet om haar langgekoesterde droom van een op maatschappelijke integratie gerichte kleuterschool waar te maken (zie 1.3.5). Nyima Wangdu is nu na een jaar opleiding in het IISE teruggekeerd en zal de taken van Kyila overnemen, zodat zij zich helemaal kan concentreren op het realiseren van KIKI's kleuterschool.

1.1 Een nieuw driejarig contract

Op 2 november 2010 ondertekenden de Tibet Disabled Persons' Federation (TDPF) en Braille Without Borders een contract waardoor BWB de komende drie jaar verder leiding kan geven aan de Blindenschool in Lhasa en de boerderij in Shigatse. Meneer Wang La, onderdirecteur van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Lhasa heeft samen met twee gevolmachtigden uit China een paar maal onverwachts een bezoek aan de beide instellingen gebracht en vervolgens het nieuwe driejarigencontract goedgekeurd. Deze ondersteuning van zowel het ministerie van Buitenlandse Zaken als van onze Tibetaanse partnerorganisatie waarderen wij ten zeerste.

1.2 Blindenschool in Lhasa

1.2.1 Leerlingen

12 leerlingen van de 'Hazenklas' in Lhasa zijn nu op reguliere scholen in de onmiddellijke omgeving van de boerderij geïntegreerd. Ze maken goede vorderingen. Drie van onze leerlingen zouden de opleiding op de High School in Lhasa

gaan volgen. Hoewel ze de zware toelatingsexamens met goed gevolg hadden afgelegd, weigerde de schoolleiding de blinde leerlingen op te nemen. Door interventie van onze Tibetaanse partnerorganisatie TDPF werden de drie ten slotte toch opgenomen en tot onze verbazing door de directeur van de school blij en vol trots aan de andere leerlingen van zijn school voorgesteld. De leerlingen hebben zich inmiddels volledig geïntegreerd en maken deel uit van het dagelijks onderwijs.

Op dit moment zijn er 38 leerlingen in onze „voorbereidingschool“ in Lhasa, van wie de meesten nieuw zijn. Via lokale radiostations en mond-tot-mondreclame raken steeds meer mensen in verafgelegen plattelandsregio's op de hoogte van het bestaan van onze school. Steeds meer families vinden op die manier met hun blinde kinderen hun weg naar ons.

1.2.2 Medewerkers

Voor onze medewerkers hebben we vanaf januari 2011 zowel een pensioenverzekering als een ongevalverzekering kunnen afsluiten. Dergelijke verzekeringen bestaan pas sinds een paar jaar in Tibet.

1.2.3 Vrijwilligers

Helaas kunnen we in Tibet geen internationale vrijwilligers opnemen. Maar gelukkig hebben we wel meerdere zeer geëngageerde vrijwilligers uit Tibet en andere provincies in China welkom kunnen heten, onder wie ook studenten uit de omgeving die tijdens hun zomervakantie hun steentje wilden bijdragen. Een lerares van een middelbare school in Sichuan heeft zich 9 maanden lang hartstochtelijk voor de leerlingen ingezet en ontwikkelde een nieuw leerplan voor de lessen Chinees. Op dit moment werkt een afgestudeerde van de universiteit van Shanghai op de Blindenschool. Zij wilde na haar rechtenstudie zinvol werk doen en heeft dat in het BWB project gevonden. Er zijn steeds meer jonge mensen die zich voor de maatschappij nuttig willen maken en naar ons toe komen.

1.2.4 BWB leerlingen reizen door China

Afgelopen jaar werden onze leerlingen door verschillende televisiestations uitgenodigd. We juichen dat zeer toe, want ten eerste leren de kinderen door deze reizen veel over het land, en bovendien krijgen ze de kans om een volstrekt ander beeld van blindheid uit te dragen. Ze hebben absoluut geen last van plankenkoorts, zijn levenslustig en geven in interviews blijk van zelfvertrouwen, geestigheid en intelligentie. In mei werden 10 van onze leerlingen uitgenodigd voor een tv-uitzending in Shanghai om aan de populaire show 'China's got talent' mee te doen. Veel mensen in China kennen Braille Without Borders nu door deze show. Een grote supporter en vriendin van Braille Without Borders is Miss Xue uit Shanghai. Ze nodigde 10 van onze leerlingen en enkele medewerkers uit voor een bezoek aan de Expo, en door de vele georganiseerde activiteiten bezorgde ze allen een prachtige tijd.

1.2.5 Activiteiten

Samen met 'Handicapped International' organiseerden onze leerlingen een voor iedereen toegankelijke bijeenkomst die 'witte stok-dag' werd genoemd. Van dorpsoudsten kregen ze daarvoor veel waardering en vele dorpsbewoners kwamen daarna de school in Lhasa bezichtigen. --- Onze blinde muzikleraar Ngudrup is met twee van zijn studenten voor een openbare muziekwedstrijd naar Shanghai gegaan en samen haalden ze de finale!

1.3 De trainingsboerderij in Shigatse

1.3.1 Scholieren en praktijkleerlingen

Op dit moment wonen en werken er 52 scholieren en praktijkleerlingen op de boerderij in Shigatse. Dertig zitten op de Gouvernemente Lagere School, acht op de „Middle school“ en eentje op de plaatselijke High School. Alle leerlingen komen goed mee op school en hebben zich zelf geïntegreerd. Nog maar een paar jaar geleden stonden de plaatselijke leiders van de gemeenschap zeer sceptisch tegenover blinden. Ze achtten hen nergens toe in staat. Dat is veranderd. Tegenwoordig zijn ze blij blinden in hun klas te hebben. --- 17 praktijkleerlingen hebben hun opleiding in 2010 in een van de volgende beroepen afgerond: medische massage, breien, weven en knopen van Tibetaanse tapijten, spelen en componeren van Tibetaanse traditionele muziek, kaasbereiding, broodbakken, organisch koken, organisch tuinieren, diervverzorging. Een grote uitdaging voor de afgestudeerden is nu werk te vinden en hun integratie in de maatschappij. Deze uitdaging geldt helaas voor alle blinden overal ter wereld.

1.3.2 Bakkerij

Een professionele bakker uit Nederland, Wilbert Rutten, heeft les gegeven in de basiskennis van het bakken en in het op de markt brengen van de producten, en dat heeft zich nu al geloofd. Regelmatig verkopen onze leerlingen en medewerkers brood, , appelflappen („appleflaps“) en wafels op de lokale markt. De bakkerij heeft drie belangrijke resultaten geboekt: 1. een nieuwe beroepsopleiding voor blinden, 2. een gezonde verrijking van de dagelijkse voeding, 3. inkomen ter plaatse door verkoop.

1.3.3 Kaasmakerij

Ook het op de markt brengen van kaas heeft al een succesje geboekt. Nadat de Duitse chef-kok van de hotelketen St. Regis een schriftelijke verklaring had afgegeven dat onze kaasoorten van uitstekende kwaliteit zijn, vinden ze aftrek als ‘Himalaya Mountain Cheese’ (Himalaya bergkaas). En de kaas staat nu op de menukaarten van de St. Regis’ hotels. Maar er wordt nog steeds naar andere afzetkanalen gezocht.

1.3.4 Brailleboekproductie

In de zomer van 2010 werd het project in Lhasa door delegaties uit Japan en Maleisië bezocht. Het betrof hier blinde medewerkers van braillebibliotheken aldaar, die in Lhasa een training in brailleboekproductie hadden gevolgd. IISE-afgestudeerde Gompo Gyendsen heeft ondertussen de leiding van de brailleboekdrukkerij op zich genomen en produceert tekstboeken voor onze blinde leerlingen op de reguliere scholen.

1.3.5 KIKI's kleuterschool

Kyila is bezig om op de trainingsboerderij in Shigatse een kleuterschool voor blinde en ziende kinderen op te richten. Met dat doel zijn op het terrein twee oude barakken omgebouwd en gerenoveerd. Ze heeft een speciaal leerplan voor de school ontworpen. Ze wil de kinderen in het boerenbedrijf integreren, wil jonge dieren door hen laten verzorgen en een kleine groententuin onderhouden. Kyila organiseert de fondsenwerving voor haar kleuterschoolproject geheel zelf.

2. International Institute for Social Entrepreneurs (IISE)

2.1 Diploma uitreiking

Op zaterdag 13 november 2010 vond de diploma uitreiking voor de tweede IISE-generatie plaats. 28 deelnemers uit 18 verschillende landen overtuigden de externe examinatoren met hun redevoeringen en hun projectvoorstellen die ze in de loop van het jaar hadden uitgewerkt. Vier prijzen werden uitgereikt:

Deginet Wotango uit Ethiopië kreeg de IISE-prijs voor de beste deelnemer. Pamela Sabwami uit Kenia en Chiambah Daniel uit Kameroen deelden samen de Anandi Ramachandran-prijs. De IISE-solidariteitsprijs ging naar Kanu uit Sierra Leone.

Gastspreker was de minister van Bosbouw en Natuur, de heer Binoy Vishwam. Hij hield een toespraak over de belangrijke rol van sociaal ondernemerschap voor een milieuvriendelijke omgeving.

Er liggen nu plannen voor 27 nieuwe projecten klaar, waaronder een van het Pakistaanse echtpaar Muhammed Babar en Sana Iqbal. Onder de titel 'Empower Pakistan' gaan ze gehandicapte vrouwen met praktische vaardigheden, opleidingen en adviezen stimuleren om actief aan de maatschappij deel te nemen. Ze zijn allebei zelf blind en willen zich inzetten voor een Pakistan met zo min mogelijk barrières. --- Michael Muzah uit Zimbabwe is van plan om onder de projecttitel: 'Spirit of Survivors' een training in overlevingstechnieken voor blinden in Zimbabwe op te zetten. --- Pamela Sabwami uit Kenia gaat in de sloppenwijk Kibera in Nairobi, de grootste sloppenwijk ter wereld, een voorbereidingschool voor slechtziende kinderen oprichten. Ze zal hen Braille leren lezen en schrijven en hen les geven in oriëntatie, mobiliteit en praktische technieken, opdat ze als onafhankelijke leerlingen in normale staatscholen kunnen integreren.

2.2 Het leerplan van IISE, een reis in vijf „bedrijven“ (A journey in five acts)

Net zoals in het afgelopen jaar bestonden de lessen in 2010 uit vijf „acts“. Iedere act moet de deelnemer een stuk dichterbij de realiteit, het opzetten van zijn of haar eigen sociale project brengen.

2.2.1 Act 1: Projectplanning

De eerste act had als thema de opbouw van een project in een fictief land 'Malaika Islands'. Deze fictieve eilandengroep heeft qua klimaat en bevolking erg veel overeenkomsten met Kerala en de buurstaat Tamil Nadu, zodat de deelnemers in beide staten informatie konden inwinnen en adviezen vragen.

De deelnemers verdeelden zich over vier groepen die zich met de volgende problemen van de eilandbewoners bezighielden: straatkinderen, gebrek aan voedsel en het Ushersyndroom (geërfde doof-blindheid)

Het leerdoel van deze eerste act was: Wat heb ik voor de planning van een project nodig:

- Behoeftanalyse: Wat is er nodig? Hoe stel ik een behoeftanalyse op? Hierbij oriënteerden de deelnemers zich op de reële behoeftes in Kerala en Tamil Nadu.

- Projectplanning: Hoe stel ik een actieplan op en welke middelen staan mij ter beschikking?

- Fondsenwerving: Hoe kom ik aan de voor mijn project noodzakelijke gelden?

De in de vier groepen gezamenlijk, schriftelijk uitgewerkte projectplannen om de problemen van de eilandenstaat uit de wereld te helpen, werden aan externe examinatoren voorgelegd, die deze kritisch beoordeelden en nuttige aanwijzingen gaven. Het meest overtuigend was het resultaat van de groep 'Mandale', door hun zeer praktische manier van aanpak. De groep ontwierp een 'Outreach-program' voor kinderen met doof-blindheid, dat door een in ontwikkeling zijnde organisatie op dat gebied voor een groot deel werd overgenomen.

2.2.2 Act 2: Sociale ontwikkeling en verandering

Onder de paraplu 'sociale ontwikkeling en verandering', hielden de deelnemers zich in act 2 bezig met Social Marketing. De focus is daarbij gericht op de rol en de verantwoordelijkheden van projectleiders in hun streven om sociale ontwikkelingen en veranderingen te plannen en te verwezenlijken. Tijdens deze leerfase moeten de in act 1 verworven vaardigheden door middel van toepassing in de praktijk geconsolideerd worden. En wel op de gebieden van:

- *bookkeeping* (boekhouding en financiële planning)

- *social marketing* (bewustzijnsverhoging voor sociale misstanden)

- *communication* (communicatie met de buitenwereld)

- *writing style* (opstellen van persberichten en schrijven van artikelen, korte verhalen, hoorspelen)

De opgave voor de deelnemers in deze fase was om projecten te plannen waarin taboes in hun eigen land werden aangepakt.

De deelnemers kozen voor 6 projecten met de volgende thema's:

- 'Pro-Natito': een campagne tegen vrouwenbesnijdenis in Afrika ('Natito' is een scheldwoord voor onbesneden vrouwen).

- 'Better Bag Campaign' „BBC“: campagne tegen het gebruik van plastic tassen.

- 'You are you': campagne tegen huidbeschadigende cosmetica die de huid lichter zouden maken (vooral gericht op Indiase vrouwen en mannen).

- 'One Light': campagne tegen intolerantie van religies.

- 'Free Arena': campagne tegen ongewenste intimiteiten op het werk.
  - 'Good Bye Humbug': campagne tegen bijgeloof en discriminatie van gehandicapten. Met anderzijds de versterking van het gevoel van eigenwaarde van gehandicapte jongeren.
- De 'Catalysts' (zo worden de leerkrachten op IISE genoemd) vertaalden de strategieën van economische projectplanning in een stappenplan voor sociale projectplanning. Iedere stap werd door groepsoefeningen verdiept. Op die manier maakten de deelnemers kennis met plannings- en ontwikkelingsstrategieën voor sociale projecten en konden die toepassen op hun eigen projecten. Hierbij maakten ze gebruik van methoden in projectmanagement voor leiderschap, financiële planning, creatief schrijven, communicatie met de media, propaganda en het produceren van een hoorspel.

De daaruit ontstane tentoonstelling met de zes taboes als onderwerp, waren openbaar en werden met veel belangstelling door scholieren, studenten en de plaatselijke pers ontvangen. De media schonken aandacht aan de campagne tegen huidbleekmiddelen, waarop de cosmeticabedrijven vervolgens alarm sloegen. De Pro-Natito-groep ontdekte dat vrouwenbesnijdenis ook in India voorkomt, wat eveneens door de pers werd opgepakt. Het thema seksuele intimidatie op het werk werd en wordt door bedrijfsleiders, die van deze campagne op de hoogte werden gebracht, zeer serieus genomen. Het voorgestelde kwaliteitskeurmerk: 'Geen ongewenste intimiteiten tegen vrouwen in ons bedrijf' wordt steeds meer ingevoerd. De 'Humbug' tentoonstelling sprak vooral scholieren erg aan.

2.2.3 Act 3: Praktijk werk

Uit IISE zijn ook verschillende langetermijnprojecten ontstaan waar de deelnemers al een paar jaar bij betrokken worden. Het gaat om:

- een voorbereidende basisschool voor blinde kinderen in Kerala, (Hetzelfde model als in Tibet)
- de ontwikkeling van een centrum voor Sociale Innovatie, CSI (Centre for Social Innovation),
- een outreach project in de directe omgeving van IISE. Zero Waste Management en bio-aanbouw van groenten.

Alle deelnemers zetten zich afhankelijk van hun eigen interesses voor de verdere ontwikkeling van deze IISE-projecten in. Ze ontwikkelen leerplannen, actieplannen en creëren de noodzakelijke publiciteit in de media.

2.2.4 Act 4: Stage

Tijdens de 4e act werkten alle deelnemers acht weken lang als stagiair voor grote bedrijven of in sociale organisaties in India en Nepal. Ze stelden zelf plannen ten behoeve van de gastorganisatie op en voerden die ook uit. Deginet implementeerde bijvoorbeeld social marketing bij een groot bedrijf. Babar richtte een adviesbureau op voor de medewerkers van een bedrijf en Pamela ontwierp een leerplan voor een blindenschool.

2.2.5 Act 5: De toekomstige projecten van de deelnemers

Het werk in de vijfde act omvatte de uitwerking van het eigen project in hun vaderland. Door het jaar heen werd met behulp van mentoren aan het ontwerp van het project geschaafd. De mondelinge presentaties van het project werden geoefend. In de week van de 13e november vonden deze presentaties in het openbaar plaats, waarbij de examinatoren kritische vragen aan hen stelden. Alle examinatoren hadden de projecten vooraf nauwkeurig doorgenomen en gaven tijdens de presentaties ook nuttige feedback. Met behulp daarvan konden alle deelnemers na het afstuderen nog 4 weken lang gebruikmaken van de pedagogische en technische ondersteuning van het IISE, om daarna met een doordachte planning van het project in hun vaderland van start te kunnen gaan.

2.3 Bijzondere gebeurtenissen

In het IISE worden regelmatig sociale bijeenkomsten georganiseerd. Een bijzonder geslaagde bijeenkomst was de organisatie van een middag voor moeders met hun geestelijk gehandicapte kinderen. De koks hadden lekkere spijzen en dranken voorbereid. De deelnemers van de IISE-opleiding ontfermden zich met fantasie en invoelingsvermogen over de kinderen. Ze speelden, dansten en zongen met hen. De moeders, die in het dagelijks leven geen tijd voor zichzelf vrij kunnen maken, genoten zichtbaar van de paddle-boot tochtjes over het meer. Er werd erg veel gelachen, vooral als er vrolijke, ritmische dansliederen werden gezongen.

Een bijzonder teken van erkenning was het bezoek van dr. Shashi Tharoor, Indiaas parlementariër en voormalig vice-

secretaris van de United Nations onder Kofi Annan. Dr. Tharoor is een bekende schrijver van vele boeken en honderden artikelen. Hij zet zich vooral in voor mensenrechten. Hij was bijzonder enthousiast over de doelstelling van het IISE en over de aanpak van de campus en beloofde daadwerkelijke ondersteuning.

Het IISE kan zich vooral in Kerala, maar inmiddels ook in de rest van India verheugen over een goede naam. Een landelijke krant bracht een artikel op de voorpagina. Yenta.com (website met lokaal nieuws), de plaatselijke en landelijke televisiestations berichten regelmatig over het IISE. In een in heel Kerala uitgezonden talkshow werden zes vrouwelijke deelnemers van het IISE geïnterviewd. De Times of India, de krant met de grootste oplage ter wereld, publiceerde een zeer informatief artikel.

3. Oproep voor nieuwe IISE deelnemers

Mocht u gemotiveerde en getalenteerde mensen kennen die ergens op de wereld een sociaal project willen opzetten en die van de IISE-opleiding zouden kunnen profiteren, verwijst hen dan alstublieft naar de volgende website: <http://www.bwb-iise.org> Hartelijk dank.

Als u ons werk belangrijk vindt en dit jaaroverzicht u is bevallen, stuur het dan alstublieft door aan vrienden en andere geïnteresseerden. Als u meer over de afzonderlijke projecten wilt weten, bezoek dan alstublieft onze websites:

www.bwb-iise.org - www.Braillewithoutborders.org

Ondersteuning:

Als u het werk van Braille Zonder Grenzen wilt ondersteunen dan kan dat via die Stichting Doel voor Ogen:

<p>Adres secretariaat: M.Houweling Dreef 13A 1861 TZ Bergen nh Tel 072-5895967 E-mail: doelvoorogen@gmail.com</p>	<p>Stichting Doel Voor Ogen Bank: ABN AMRO ACCOUNTNR : 53.92.38.120 IBANnr : NL21ABNA0539238120 BICnr: ABNANL2A Tav. BZG (aub e-mail adres vermelden!)</p>
--	---

Hartelijk dank voor uw interesse en ondersteuning!

<p>BOEKEN:</p> <p>Sabriye Tenberken „Mijn weg leidt naar Tibet“ Sirene ISBN 9789058314505</p>	 <p>Sabriye Tenberken „Met andere Ogen“ Sirene ISBN: 9789058314536</p>	<p>DOKUMENTAIRE:</p> <p>BLINDSIGHT Cinemien www.cinemien.nl</p>
--	---	--